

Шкільнюк Анастасія Дмитрівна
студентка 4-го курсу соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

**ПРОБЛЕМАТИКА ВИКОРИСТАННЯ
ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ
ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЛЬНОСТІ
З ТОЧКИ ЗОРУ ПОРУШЕННЯ ПРАВА НА ТАЄМНИЦЮ
ОСОБИСТОГО ТА СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ**

Наразі права людини і громадянина знаходяться у центрі уваги як вітчизняних, так і зарубіжних науковців і практиків, зокрема проблематикою захисту персональних даних займаються В. Брижко, А. Головченко, П. Діхтієвський, П. Макушев, В. Марченко, А. Пазюк та інші, однак захист персональних даних при проведенні оперативно-розшукової та контрольно-звідувальної діяльності правоохоронними органами залишається неврегульованим у повній мірі, про що, зокрема, переконливо свідчить подання Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини до Конституційного Суду України щодо конституційності статті Закону України «Про національну поліцію», що стосується доступу правоохоронців до особистого та сімейного життя людини [1].

Враховуючи європейський вектор розвитку України, омбудсмен у якості переконливих аргументів щодо необхідності деталізації порядку обробки персональних даних наводить практику Європейського суду з прав людини та законодавство країн ЄС.

Якщо нормами кримінального процесуального законодавства передбачений чіткий порядок проведення негласних слідчих (розшукових) дій, то щодо збирання та зберігання, наприклад, дактилокарток, біологічних матеріалів чи зразків ДНК, детально регламентованих рекомендацій та вказівок не вбачається [2]. Звичайно, втручання в особисте та сімейне життя, проведення різних операцій з персональними даними особи не мають проводитися безпідставно, а лише з мотивів захисту національної безпеки та захисту й забезпечення прав людини і громадянина, а також за вмотивованим рішенням суду. Якщо виникає необхідність, кожен громадянин може вільно звертатися до органів державної влади,

місцевого самоврядування, установ і організацій з запитом щодо ознайомлення з відомостями про себе, що не становлять державну або захищену законом таємницю [3]. Таким чином, законодавець запобігає збиранню та зберіганню хибної інформації про громадян, а також надає можливість ознайомлюватись із переліком даних, що надавались цими суб'єктами у відповідь на звернення інших органів, у тому числі правоохоронних.

Будь-які відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути ідентифікована, визначені законодавцем як персональні дані [4].

У зв'язку з тим, що захист основоположних прав і свобод людини щодо обробки персональних даних безпосередньо впливає на авторитет держави, здатність реалізовувати ефективну внутрішню і зовнішню політику в галузі прав людини, в липні 2010 року Україна ратифікувала Конвенцію Ради Європи про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних (далі – Конвенція) та Додатковий протокол до неї.

Стаття 5 Конвенції передбачає, що дані, які автоматизовано оброблюються, мають: отримуватись та оброблюватись сумлінно та законно; зберігатись для визначених і законних цілей та не використовуватись в спосіб, не сумісний із цими цілями; бути адекватними, ненадмірними стосовно цілей, для яких вони зберігаються; бути точними та в разі необхідності оновлюватись; зберігатись у формі, яка дозволяє ідентифікацію суб'єктів даних не довше, ніж це необхідно для мети, для якої такі дані зберігаються [5].

Для того, щоб втручання правоохоронних органів до особистого чи сімейного життя було правомірним, немає необхідності у прийнятті нового законодавчого акту. Було б доцільним внести зміни до існуючих профільних законів та скласти Типові інструкції про збирання, зберігання та використання персональних даних правоохоронними органами. Оскільки держава наразі перебуває у стані реформування, це б попередило численні внесення змін до законів, а відповідно – надмірного перевантаження нормативно-правового масиву, що в свою чергу ускладнює пошук, розуміння та застосування положень чинного законодавства. Запровадження Типових відомчих інструкцій покликане більш детально регламентувати кожен дію правоохоронних органів, а також визначити відповідальних осіб та порядок притягнення до відповідальності за порушення законодавства

у сфері захисту персональних даних, чого наразі і не вистачає нормативній базі.

Список використаних джерел

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення 18.09.2018).
2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення 18.09.2018)
3. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення 18.09.2018).
4. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> (дата звернення 18.09.2018)
5. Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних від 29.01.1981 №994_326. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_326 (дата звернення 19.09.2018)

Науковий керівник: к.ю.н., асистент Віткова В. С.